

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Έν ονόματι του λαού ...εναντίον του λαού. Μια σπουδή στον λαϊκισμό»

Συγγραφή: ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Εφαρμογή: ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Εν ονόματι του λαού ...εναντίον του λαού. Μια σπουδή στον λαϊκισμό.

Εφαρμογή σεναρίου

Αντώνιος Μιχαηλίδης

Δημιουργία σεναρίου

Αντώνιος Μιχαηλίδης

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

Γενικό Λύκειο Θρακομακεδόνων

Χρονολογία

Από 27-02-2015 έως 6-03-2015

Διδακτική/θεματική ενότητα

2^ο κεφάλαιο: Το δοκίμιο. Άρθρο και δοκίμιο

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

4 διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής,

II. Εικονικός χώρος: wiki

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Η εφαρμογή του σεναρίου προϋποθέτει επαρκή γνώση εκ μέρους του εκπαιδευτικού και των μαθητών του λογισμικού γενικής χρήσης και συγκεκριμένα του επεξεργαστή κειμένου, του λογισμικού Παρουσίασης καθώς και τη δυνατότητα περιήγησης στον Ιστό. Το σενάριο απαιτεί επίσης τη χρήση του Εργαστηρίου Πληροφορικής του σχολείου και την πρόσβαση στο διαδίκτυο. Διαφορετικά, αν δηλαδή δεν διατίθεται το Εργαστήριο, χρειάζονται πέντε υπολογιστές και ασύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο. Στην τελευταία περίπτωση είναι αναγκαίος και βιντεοπροβολέας προκειμένου να γίνουν οι παρουσιάσεις. Επειδή το σενάριο προβλέπει τη δημοσίευση των εργασιών στο slideshare.net ή εναλλακτικά στη σελίδα της τάξης στο Facebook, είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν εκ των προτέρων λογαριασμοί είτε ατομικοί είτε των ομάδων στο slideshare.net και ομάδα στο Facebook, αν δεν υπάρχει ήδη. Η διαδικασία αυτή μπορεί να ενισχυθεί από τον καθηγητή της Πληροφορικής στη διάρκεια του δικού του μαθήματος είτε απλώς με παροχή σχετικών οδηγιών στους μαθητές, αν δεν γνωρίζει ο συνάδελφος που θα εφαρμόσει το σενάριο. Αναγκαία επίσης είναι η εξοικείωση των μαθητών στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο εργασίας και εξερεύνησης, ικανότητα που σταδιακά αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια. Ο διδάσκων πρέπει να έχει μελετήσει προσεκτικά το σενάριο, ώστε να γνωρίζει τι χρειάζεται να έχει προετοιμαστεί πριν την έναρξη εφαρμογής του (φύλλα εργασίας, φωτοτυπίες, βιβλία κτλ.).

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Αντώνιος Μιχαηλίδης, Εν ονόματι του λαού ...εναντίον του λαού. Μια σπουδή στον λαϊκισμό, Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Λυκείου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συγκεκριμένο σενάριο αφορά την πρόσληψη των πολιτικών μηνυμάτων που στην εποχή μας κατακλύζουν όχι μόνο τους πολίτες αλλά και τους νέους, οι οποίοι άπειροι ετοιμάζονται να ενδυθούν την ιδιότητα του πολίτη. Ο τρόπος που στην εποχή μας βιώνεται η έκθεση των πολιτικών προτάσεων και ιδεών και η αύξηση των μέσων παρουσίασης και επηρεασμού καθιστούν άκρως επίκαιρη και απολύτως αναγκαία την ανάδειξη εκ μέρους του σχολείου αυτών των μηχανισμών και των τεχνικών χειραγώγησης.

Στο πλαίσιο αυτό ακριβώς προσεγγίζεται από το παρόν σενάριο το φαινόμενο του λαϊκισμού. Η συζήτηση του φαινομένου θα στηριχτεί στο γνωστό κείμενο του καθηγητή Μανωλεδάκη για τον λαϊκισμό, το οποίο υπάρχει στο εγχειρίδιο Έκφρασης-Έκθεσης της Γ΄ Λυκείου, αλλά και σε πιο σύγχρονα και πιο σύνθετα κείμενα για το φαινόμενο. Στο δεύτερο δίωρο θα εστιάσουμε την προσπάθειά μας στην άρτια παρουσίαση των έργων κάθε ομάδας προκειμένου να αποκτήσουν την τόσο αναγκαία για το μέλλον τους αυτήν ικανότητα: να εκθέτουν και να «εκτίθενται» σε ένα μεγάλο κοινό παρουσιάζοντας τις απόψεις, τις ιδέες και το προϊόν του κόπου τους.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Στη μεταιχμακή κοινωνική και πολιτική συγκυρία που βιώνουμε οι ισορροπίες ανάμεσα στους ποικίλους θεσμούς έχουν αναδιαταχθεί και το πολιτικό υποκύπτει και

πηρετεί το οικονομικό σε βάρος του κοινωνικού. Σε αυτό το νέο υπό διαμόρφωση περιβάλλον το λαϊκιστικό φαινόμενο σε συνεργασία με τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα και τις διαδικτυακές διαδρομές επανεμφανίστηκε ακόμη και στον δυτικό κόσμο, όπου θα ανέμενε κανείς το υψηλό μορφωτικό επίπεδο να το έχει απονευρώσει.

Το σενάριο φιλοδοξεί να ανταποκριθεί σε αυτές τις νέες συνθήκες και να συμβάλει στην ομαλή μετεξέλιξη του νέου και αυριανού πολίτη σε κριτικό «αναγνώστη» των πολιτικών και ευρύτερων μηνυμάτων από φορείς και δομές εξουσίας (Κουτσογιάννης 2007). Προς την ίδια κατεύθυνση οδηγεί και η συνεργατική μέθοδος που επιλέγεται τόσο στη μελέτη όσο και στην παραγωγή των μαθητικών κειμένων, ώστε να εφαρμοστεί η κονστρουβιστική θεωρία του Vygotsky, που βλέπει την παραγωγή γνώσης και μάθησης ως συμπαραγωγή μέσα σε ένα κοινωνικό περιβάλλον που λειτουργεί ομαλά. Στο νέο αυτό περιβάλλον ο ρόλος του διδάσκοντος-αυθεντίας υποβαθμίζεται και ανανοηματοδοτείται σε ρόλο συμβούλου και βοηθού αλλά και συντονιστή προκειμένου να αποφεύγονται τυχόν δυσλειτουργίες των ομάδων κατά τη διάρκεια της εργασίας τους. Απώτερος στόχος του διδάσκοντος θα πρέπει να είναι η αυτενέργεια των ίδιων των μαθητών και η μετατροπή τους σε αυτεξούσιους και αυτοδύναμους ερευνητές και δημιουργούς της μάθησης.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Το διδακτικό αυτό σενάριο επιδιώκει να καταστήσει τους νέους και τις νέες ικανούς να αντιλαμβάνονται το λαϊκιστικό φαινόμενο, να ανιχνεύουν και να συνειδητοποιούν πίσω από τα λεγόμενα των φορέων του λαϊκισμού τα γενικά και επαναλαμβανόμενα χαρακτηριστικά του γνωρίσματα. Επιδιώκει επίσης να αντιληφθούν ο νέος και η νέα τα επικίνδυνα αδιέξοδα στα οποία κατά κανόνα οδηγεί τα κοινωνικά σύνολα οποιοσδήποτε ηγέτης με λαϊκιστικά χαρακτηριστικά.

Ειδικότερα με το σενάριο αυτό επιδιώκεται:

- η ανάδειξη των συνθηκών και των αιτίων που γεννούν τον λαϊκισμό·
- η μελέτη των τεχνικών και των μεθόδων που μεταχειρίζονται οι φορείς του προκειμένου να επιτύχουν τους σκοπούς τους·
- η διάκριση του λαϊκισμού από τη γνήσια έκφραση ηγετών υπέρ του λαού και των κοινωνικών στρωμάτων και τάξεων·
- η κριτική στάση ενγένη έναντι των πολιτικών ή άλλων εκπροσώπων που καταφεύγουν στη χρήση του λαϊκισμού, για να προσελκύσουν το κοινωνικό σύνολο.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Το σενάριο επιδιώκει την άσκηση των μαθητών στην παραγωγή κειμενικών ειδών, όπως:

- αρχείο Παρουσίασης (Powerpoint)·
- παράγραφοι με χαρακτηριστικά επιστημονικού λόγου·
- μετατροπή του κειμενικού είδους της συνέντευξης σε δοκιμαϊκό λόγο·

Επιδιώκεται επίσης από το σενάριο η άσκηση των μαθητών στην επιλογή του κατάλληλου ύφους για κάθε διαφορετική περίπτωση επικοινωνίας.

Γραμματισμοί

Στο πλαίσιο των γραμματισμών το σενάριο επιδιώκει:

- κατ' αρχάς να καλλιεργήσει τον κλασικό γλωσσικό γραμματισμό μέσα από τη μελέτη κειμένων δοκιμαϊκών και δημοσιογραφικών·
- να καλλιεργήσουν οι μαθητές περαιτέρω την ικανότητα παραγωγής διάφορων κειμενικών ειδών τόσο σε γραπτό (άρθρο, ανάπτυξη παραγράφων) όσο και σε προφορικό (προσχεδιασμένος προφορικός λόγος) και σε πολυτροπικό κείμενο (αρχείο Επεξεργαστή Κειμένου και έπειτα Παρουσίασης με τα συμπεράσματα της μελέτης των κειμένων). Στο τελευταίο επιδιώκεται να αναδειχτεί η

ρευστότητα του παραγόμενου κειμένου και η διαρκής δυνατότητα βελτιωτικών παρεμβάσεων·

- να εξοικειωθούν με τον επιστημονικό-ακαδημαϊκό λόγο μέσω της μελέτης της γλώσσας και του ύφους σχετικών κειμένων·
- να εξοικειωθούν με το κειμενικό είδος της συνέντευξης και να συνειδητοποιήσουν τις διαφορές που γεννούν τα πρόσωπα που δίνουν συνέντευξη ανάλογα με το επάγγελμα, το μορφωτικό τους επίπεδο και την επικοινωνιακή περίσταση (Bachtin 1987)·
- να εξοικειωθούν με τη διερεύνηση και την αναζήτηση του διαδικτύου στο πλαίσιο του νέου γραμματισμού και
- να συνειδητοποιήσουν ότι το κειμενικό είδος της συνέντευξης σχετίζεται άμεσα με το κοινωνικό πλαίσιο πραγμάτωσής του και με το περιεχόμενό του (ποιοι συμμετέχουν, πού δημοσιεύεται, σε ποιο κοινό απευθύνεται) (Bachtin 1987)·
- να ασκηθούν στην κριτική προσέγγιση κειμένων με αντικρουόμενες απόψεις και να αναπτύξουν κριτική στάση έναντι όλων των κειμένων που προσεγγίζουν·
- να ασκήσουν τη συνεργασία τους στο πλαίσιο της ομάδας και να αναπτύξουν τις σχετικές δεξιότητες συνεργασίας, οργάνωσης, συμπαραγωγής κειμένων.

Διδακτικές πρακτικές

Το σενάριο ως προς τις διδακτικές πρακτικές εστιάζει στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, που αναπτύσσει τη δεξιότητα της συνεργασίας, στη διερευνητική μάθηση, που αναπτύσσει τον κριτικό γραμματισμό, και αυτά με τη βοήθεια των ΤΠΕ, ώστε να προσαρμοστούν στο νέο περιβάλλον μάθησης και έκφρασης με αποτελεσματικό τρόπο.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το ζήτημα του λαϊκισμού είναι ίσως αρκετά θεωρητικό και μακριά από τις κύριες ανησυχίες των νέων, αλλά διαρκώς αναφέρεται ως πρόβλημα τόσο στην πολιτική συζήτηση όσο και σε παράπλευρους χώρους. Γι' αυτό και τα τελευταία χρόνια η σχετική με το θέμα του λαϊκισμού αρθρογραφία έχει πληθύνει και παράλληλα έχει αυξηθεί και η εκδοτική παραγωγή. Η διαπίστωση επομένως του υπαρκτού προβλήματος στις μέρες μας σε συνδυασμό με την ανάγκη να αναπτύξουν οι νέες και οι νέοι μας ένα σχετικό προβληματισμό και να καταστούν ικανοί να διακρίνουν το λαϊκό από το λαϊκιστικό στοιχείο για να πολιτικοποιηθούν συνειδητά και να αναπτύξουν και την αναγκαία κριτική αντί-σταση στον λαϊκισμό, υπήρξαν οι αφορμές για τη σύνταξη του σεναρίου αυτού. Ασφαλώς το φαινόμενο του λαϊκισμού περιλαμβάνεται στην ύλη της Νεοελληνικής Γλώσσας της Γ' Λυκείου και στο κεφάλαιο «Άρθρο», όπου φιλοξενείται και το σχετικό άρθρο του καθηγητή Ι. Μανωλεδάκη.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Όπως σημειώθηκε νωρίτερα, το προτεινόμενο σενάριο καλύπτει από την ενότητα «Άρθρο» το θέμα «Λαϊκισμός», που βρίσκεται στις σελ. 176-177. Συνδέεται επίσης με τους στόχους του Π.Σ., που προβλέπει την άσκηση της ικανότητας κατανόησης και χρήσης του γραπτού και του προφορικού λόγου σε ποικίλες επικοινωνιακές περιστάσεις, σχολικές και κυρίως στη μελλοντική επαγγελματική και κοινωνική ζωή των νέων. Επίσης το παρόν σενάριο συμβάλλει στην καλλιέργεια της ευαισθησίας των μαθητών έναντι των πολιτικών φαινομένων και τελικά στην πολιτική τους κοινωνικοποίηση.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η χρήση των ΤΠΕ λειτουργεί κατ' αρχάς ως μέσο πρακτικής γραμματισμού για τη

σύνθεση και παραγωγή των κειμένων κάθε ομάδας με τη χρήση του περιβάλλοντος του Επεξεργαστή Κειμένου και στη συνέχεια με τη χρήση της Παρουσίασης (Powerpoint), εργαλείου που βελτιώνει την ικανότητα προφορικής παρουσίασης των σκέψεών τους. Η χρήση του περιβάλλοντος Slideshare, όπου θα αναρτήσουν τα τελικά προϊόντα της εργασίας των ομάδων, συμβάλλει στη δημιουργία υλικού το οποίο θα είναι διαρκώς προσβάσιμο και θα μπορούν να το επεξεργάζονται και να το εμπλουτίζουν διαρκώς. Με τον τρόπο αυτόν ο μαθητής και η μαθήτρια διαμορφώνουν νέες ταυτότητες, ικανές να υπερβαίνουν το διδακτικό εγχειρίδιο ως μοναδική πηγή γνώσης και να δημιουργούν το δικό τους περιβάλλον γνώσης και μελέτης. Ωστόσο, πριν από όλα αυτά τα οφέληματα, με τη χρήση των ΤΠΕ οι νέοι θα καταστούν ικανοί να εξεύρουν και να χρησιμοποιήσουν πληθώρα διαδικτυακών πληροφοριακών πόρων κι επιλέγοντας ανάμεσα σε αυτές να κρίνουν και την αλήθεια και την εγκυρότητά τους (Κουτσογιάννης 2011).

Κείμενα

- [Λαϊκισμός](#) (λήμμα στη Wikipedia)
- [Συνέντευξη Λακλάου στην Εποχή](#) (έως «χωρίς καμία θεσμική σταθερότητα, δεν αποτελεί τίποτε λιγότερο από μία συνταγή χάους») (εφημ. *Εποχή*, Κυριακή 5-12-2010)
- Απόστολου Διαμαντή, [Περί λαϊκισμού](#) (εφημ. *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, 17-3-2013)
- Ι.Ε. Μανωλεδάκη, [Λαϊκότητα και λαϊκισμός](#) (*Εκφραση-Εκθεση Γ' Λυκείου*)
- Κ. Μποτόπουλου, [Λαϊκότητα και λαϊκισμός](#) (www.metarithmisi.gr)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1ο δίωρο:

Στις 27 Φεβρουαρίου 2015 ξεκινήσαμε την εφαρμογή του σεναρίου για τον λαϊκισμό με την Γ2' τάξη. Πέμπτη και έκτη ώρα πέντε ομάδες με άνισο αριθμό μαθητών (5, 4

και μία με 3) ξεκίνησαν την απάντηση των φύλλων εργασίας. Στο μέσο της δεύτερης ώρας είχαν προχωρήσει και είχαν παραγάγει σε ικανοποιητικό βαθμό ή είχαν ολοκληρώσει τα αρχεία Παρουσίασης. Τα αρχεία ανέβηκαν στο slideshare στον λογαριασμό του διδάσκοντος, επειδή πάλι οι μαθητές, όπως και σε προηγούμενη εφαρμογή σεναρίου, αρνήθηκαν να δημιουργήσουν προσωπικούς λογαριασμούς σε αυτήν την εφαρμογή web2.0. Ικανοποιητικά υπήρξαν τα αποτελέσματα της εργασίας των ομάδων με μικρά προβλήματα στην κατανόηση ορισμένων δύστροπων σημείων των κειμένων ή και διατυπώσεων του φύλλου εργασίας. Οι ομάδες διαμορφώθηκαν στην έναρξη του μαθήματος από τον διδάσκοντα, για να αποφευχθεί η δυσλειτουργία μιας συγκεκριμένης ομάδας, φαινόμενο που εμφανίστηκε στην εφαρμογή προηγούμενου σεναρίου. Και αυτό λειτούργησε αποδοτικά παρ' όλο που κάποια στιγμή χρειάστηκε να μετακινηθεί μαθητής από τη μια ομάδα στην άλλη για να ενισχυθεί κάποια ομάδα που είχε λίγα και απρόθυμα να συγκεντρωθούν άτομα.

Παραθέτω μερικές παρατηρήσεις και επισημάνσεις από την εργασία των ομάδων με βάση τα φύλλα εργασίας. Η πρώτη ομάδα, αποτελούμενη από ικανούς μαθητές, με έργο τη μελέτη της ιστοσελίδας της Wikipedia για τον λαϊκισμό, εντόπισε αλληλεπικάλυψη ανάμεσα στις ερωτήσεις Α και Γ (αρχιτεκτονική ιστοσελίδα και πεδία περιλαμβανόμενα στην ιστοσελίδα), ωστόσο προχώρησαν χωρίς περαιτέρω δυσχέρειες μετά από διευκρίνιση από μένα.

Στο φύλλο εργασίας της δεύτερης ομάδας ήταν ανενεργός ο υπερασύνδεσμος που παραπέμπει στην εφημερίδα *Εποχή* για τη συνέντευξη του Λακλάου και οι μαθητές μπήκαν στη διαδικασία αναζήτησης της συνέντευξης μέσω του διαδικτύου και των μηχανών αναζήτησης. Τη βρήκαν σχετικά εύκολα. Οι ερωτήσεις αυτής της ομάδας, που αποσκοπούν στην κατανόηση της λειτουργίας των προσώπων μιας συνέντευξης και της σημασίας του εντύπου στο οποίο δημοσιεύεται αυτή, αποδείχτηκαν πιο δύσκολες δεδομένου ότι και το θέμα είναι αρκετά πολιτικό και θεωρητικό, ο λαϊκισμός, και οι γνώσεις των μαθητών σε ζητήματα πολιτικής

δυστυχώς ανεπαρκείς, όπως μου το εξήγησαν και αρκετοί με απόλυτη ειλικρίνεια. Οι ερωτήσεις της ομάδας αυτής ήταν υπερβολικές σε αριθμό, παρόλο που η απάντησή τους δεν απαιτεί πολύ χρόνο, αλλά οι περιορισμένες τους γνώσεις από τον χώρο της πολιτικής τούς προκάλεσαν δυσκολία να ανταποκριθούν σε μερικές τουλάχιστον ερωτήσεις.

Στο φύλλο των ομάδων 4 και 5 ο υπερσύνδεσμος που παραπέμπει στη θεωρία για το άρθρο δεν λειτουργούσε με αποτέλεσμα να καταφύγουν οι μαθητές με δική μου συμβουλή στο σχολικό βιβλίο και στην αντίστοιχη σελίδα με τη θεωρία για το άρθρο.

Αποφάσισα τις εργασίες για το σπίτι να τις δουλέψουμε κατά το δεύτερο δίωρο στην τάξη, επειδή οι μαθητές δε γνώριζαν πολλά στοιχεία για τον λαϊκισμό και η συνεργατική δουλειά σε επίπεδο περιεχομένου μέσα στην τάξη εκτιμούσα πως θα αποβεί πολύ χρήσιμη.

Η παρατήρηση που έκανα σε αυτό το δίωρο είναι πως σε θέματα αρκετά δύσκολα και έξω από τον ορίζοντα των ενδιαφερόντων των μαθητών η εργασία στην εφαρμογή ενός σεναρίου περιορίζεται σε ανταπόκριση σε ασκήσεις τεχνικές (θεωρία κειμενικών ειδών κτό.) σε βάρος της γνωστικής ενίσχυσης, που θα έπρεπε να είναι σε τέτοια θέματα και σε αυτήν την τάξη πιο κεντρικός στόχος. Τα αρχεία Παρουσίασης βρίσκονται στα Τεκμήρια.

2^ο δίωρο

Στις 6 Μαρτίου 2015 συνεχίσαμε την εφαρμογή του σεναρίου για τον λαϊκισμό. Επρόκειτο για το δεύτερο δίωρο και η πρώτη ώρα «έτρεξε» στο εργαστήριο της πληροφορικής. Στη διάρκεια αυτής της πρώτης ώρας οι εκπρόσωποι των ομάδων σηκώνονταν και προβάλλοντας στο προβολικό το αρχείο παρουσίασης που είχαν ετοιμάσει στο προηγούμενο δίωρο παρουσίαζαν στην ολομέλεια τα έργα τους. Υπήρχαν κάποιες απουσίες για διάφορους λόγους και οι ομάδες είχαν τρία ή τέσσερα

μέλη οι περισσότερες. Ολοκληρώθηκε η παρουσίαση κατά την πρώτη ώρα και η δεύτερη συνεχίστηκε στην τάξη μου, επειδή δεν χρειαζόταν το εργαστήριο, αλλά κυρίως επειδή χρειαζόταν ο συνάδελφος της πληροφορικής το εργαστήριο για το δικό του μάθημα.

Κατά τη δεύτερη ώρα οι ομάδες, ακόμη πιο αποδυναμωμένες ως προς τα μέλη τους λόγω ποικίλων υποχρεώσεων και δραστηριοτήτων του σχολείου αλλά και λόγω απουσιών, δούλεψαν σε επίπεδο περιεχομένου και με βάση το υλικό που είχαν επεξεργαστεί και παραγάγει για το φαινόμενο του λαϊκισμού και τοποθετήθηκαν κρατώντας γραπτές σημειώσεις γύρω από τον λαϊκισμό. Τέσσερις τελικώς ομάδες παρουσίασαν μετά από 20 λεπτά εργασίας στην ολομέλεια. Λόγω του περιορισμένου αριθμού μαθητών δυο ομάδες ενώθηκαν και ένας εκπρόσωπος ανά ομάδα διάβασε το έργο της. Έτσι ολοκληρώθηκε αυτό το δίωρο. Οι ομάδες ανέλαβαν να μεταφέρουν τις γραπτές σημειώσεις τους σε αρχείο Επεξεργαστή κειμένου λόγω της αδυναμίας χρήσης του εργαστηρίου.

Θέσεις ομάδας Α΄

Η ομάδα μας τίθεται κατά του λαϊκισμού, διότι καλλιεργεί πνεύμα υποκρισίας μεταξύ πολιτικών και πολιτών. Παραπλανάται ο λαός καθώς ψεύτικες υποσχέσεις δίνονται για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες του, χωρίς να υπάρχει αληθινό προσχέδιο εξυγίανσης των καθημερινών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι πολίτες.

Ακόμα η δημοκρατία ως αξία και πολίτευμα υπονομεύεται καθώς συνήθως ο λαός προτιμά να δώσει την ψήφο του σε λαϊκιστές ηγέτες μόνο για να καλύψει τις ανάγκες του δίχως να ενδιαφέρεται για τη συλλογική πρόοδο. Έτσι τα προβλήματα τα οποία ταλαιπωρούν τον λαό όχι μόνο δεν περιορίζονται, αλλά πολλαπλασιάζονται γεμίζοντας την πολιτεία με διαφθορά και αβεβαιότητα.

Θέσεις ομάδας Β΄

Η ομάδα είναι κατά του λαϊκισμού γιατί οι λαϊκιστές υιοθετούν μια υποκριτική στάση προς το λαό εξαπατώντας τον και υπηρετώντας τα προσωπικά συμφέροντά τους. Για

παράδειγμα στην πολιτική ο λαϊκισμός συμβάλλει στο να δημιουργηθούν ψευδείς απόψεις για τους πολιτικούς και τελικά να εκλεγούν ακατάλληλοι άνθρωποι.

Αντίστοιχα και σε κοινωνικό επίπεδο υπάρχουν υποκριτικές φιλολαϊκές σχέσεις με σκοπό την κοινωνική προβολή και την καταξίωση. Ο λαϊκισμός οδηγεί την κοινωνία στον ετεροκαθορισμό και την χειραγώγηση των πολιτών, κάτι που αυξάνει τις κοινωνικές εντάσεις και τα φαινόμενα βίας.

Στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης κυριαρχεί μια κατακριτέα προβολή ακατάλληλων προτύπων που υιοθετούνται αβίαστα από το κοινό.

Θέσεις ομάδας Γ΄

Αγαπητοί συμμαθητές,

οι λαϊκιστές ηγέτες εξαπατούν τον αγανακτισμένο λαό με προπαγανδιστικά μέσα, μηνύματα και με κολακείες. Όμως όλα αυτά είναι κάλπικες υποσχέσεις που σκοπό έχουν να προσεγγίσουν το λαό και τελικά να τον οδηγήσουν σε αυτοκαταστροφικές επιλογές και αυτοπαγιδεύεται. Σύμφωνα με αυτά τα επιχειρήματα η ομάδα μας δηλώνει κατά του λαϊκισμού και μάχεται καθημερινά για την καταπολέμησή του.

Σας ευχαριστώ θερμά για την προσοχή σας

Θέσεις ομάδας Δ΄ και Ε΄

Συμπεράσματα για λαϊκισμό: Υπέρ ή κατά και γιατί;

Σύμφωνα με τον ορισμό του λαϊκισμού ο όρος αποτελεί μια αρνητικά συνυφασμένη λέξη. Όπως παρατηρήθηκε από τις εργασίες που προβλήθηκαν μέσα στην τάξη, οι αρνητικές συνέπειες είναι περισσότερες σε σχέση με τις θετικές.

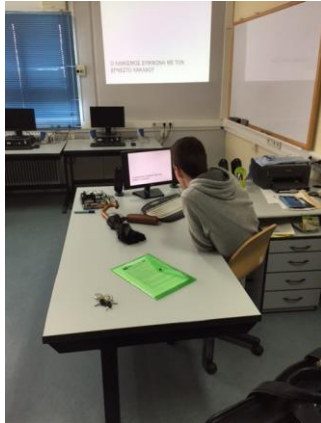
Πιο συγκεκριμένα ο λαϊκισμός χρησιμοποιεί αθέμιτα μέσα με σκοπό να επηρεάσει την κοινή γνώμη. Στην πολιτική ζωή αποτελεί ένα εργαλείο των πολιτικών ηγετών για να προκαλέσει την παθητικοποίηση και την πνευματική νωθρότητα του λαού.

Όσον αφορά την τέχνη, ο λαϊκισμός επιδρά εξίσου αρνητικά όπως στην πολιτική. Αναλυτικότερα, προσφέρει χαμηλής ποιότητας έργα τέχνης με αποτέλεσμα να υποβιβάζεται το πνευματικό επίπεδο των ανθρώπων.

Επομένως το φαινόμενο του λαϊκισμού έχει σοβαρές επιπτώσεις στο κοινωνικό σύνολο.

Εδώ μια φωτογραφία από τις παρουσιάσεις στο δεύτερο δίωρο.

Η μικρή διάθεση συμμετοχής των μαθητών και η δυσκολία τους να ανταποκριθούν στο θέμα του λαϊκισμού με οδήγησαν στη σκέψη να ολοκληρώσω στο δίωρο αυτό το σενάριο. Οι μαθητές μας δυσκολεύονται σε αυτό το θέμα επειδή είναι, ως πιο θεωρητικό, έξω από τους γνωστικούς ορίζοντές τους.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας Ομάδας Α΄

1. Μελετήστε την ιστοσελίδα της wikipedia που περιέχει το λήμμα «[Λαϊκισμός](#)» και απαντήστε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α) Ποια είναι η αρχιτεκτονική και η δομή της ιστοσελίδας;
- β) Ποια είναι η σημειωτική πλευρά της (γραμματοσειρές, χρωματικές επιλογές κτλ.);
- γ) Ποια πεδία περιλαμβάνονται στην ιστοσελίδα;
- δ) Παρέχεται δυνατότητα παρέμβασης στον επισκέπτη και πώς;
- ε) Ποιοι δυνατοί τρόποι μελέτης της προσφέρονται; (με τη χρήση υπερδεσμών κτλ.)
- στ) Δημιουργήστε ένα Αρχείο Παρουσίασης στο οποίο θα εκθέσετε τα προϊόντα της εργασίας σας από τη μελέτη της δομής του λήμματος της wikipedia.
- ζ) Θεωρείτε ικανοποιητικές τις πληροφορίες που παρέχει το λήμμα για μια πρώτη αλλά επαρκή προσέγγιση του φαινομένου του λαϊκισμού;

2. α) Εντοπίστε τα χαρακτηριστικά του λαϊκισμού στο λήμμα που μελετάτε.
- β) Προσδιορίστε τους κοινωνικούς χώρους στους οποίους επισημαίνεται από το λήμμα το φαινόμενο του λαϊκισμού.
- γ) Δημιουργήστε ένα Αρχείο Παρουσίασης στο οποίο θα εκθέσετε τα προϊόντα της εργασίας σας ως προς το περιεχόμενο του φαινομένου.
4. Δημιουργήστε ένα λογαριασμό στο slideshare.net για να αναρτήσετε και να εκθέσετε το έργο της ομάδας σας.

Εργασία για το σπίτι: Δημιουργήστε ένα λήμμα για τη Wikipedia για ένα ιστορικό πρόσωπο που ταυτίστηκε με το λαϊκιστικό φαινόμενο δημιουργώντας ή επιλέγοντας τα κατά τη γνώμη σας αναγκαία πεδία του αντίστοιχου κειμενικού είδους.

Φύλλο εργασίας Ομάδας Β΄

1. Διαβάστε το απόσπασμα της συνέντευξης που παραχώρησε ο Ερνέστο Λακλάου στην εφημερίδα *Εποχή*.
2. Αναζητήστε στοιχεία για τους μετέχοντες στη συνέντευξη.
3. Εντοπίστε στα ερωτήματα του Έλληνα δημοσιογράφου τι επιδιώκει να πληροφορηθεί ο αναγνώστης της συνέντευξης.
4. Αναζητήστε στοιχεία για το έντυπο στο οποίο δημοσιεύεται η συνέντευξη. Σε ποιο κοινό απευθύνεται η συνέντευξη με βάση το έντυπο δημοσίευσής της; Αυτό αλλάζει το είδος των ερωτημάτων;
5. Αναζητήστε χαρακτηριστικά του λεξιλογίου, του ύφους, της σύνταξης και γενικότερα της γλώσσας που σχετίζονται με τον επιστημονικό-ακαδημαϊκό λόγο. Αν άλλαξε το έντυπο δημοσίευσης της συνέντευξης, θα διατηρούνταν αυτά τα χαρακτηριστικά της γλώσσας και του ύφους;
6. Εντοπίστε τα είδη του λαϊκισμού που αναφέρει ο Λακλάου και τους παράγοντες που διαφοροποιούν τον ένα από τον άλλο.
7. Πού αποδίδει την άνθηση του λαϊκισμού;
8. Δημιουργήστε ένα Αρχείο Παρουσίασης στο οποίο θα εκθέσετε τα προϊόντα της εργασίας σας ως προς το περιεχόμενο του φαινομένου.
9. Δημιουργήστε ένα λογαριασμό στο slideshare.net, για να αναρτήσετε και να εκθέσετε το έργο της ομάδας σας.

Εργασία για το σπίτι: α) Παρουσιάστε σε ένα αρχείο Παρουσίασης τα ερωτήματα μιας φανταστικής συνέντευξης που θα παίρνατε από έναν πανεπιστημιακό και έναν πολιτικό με θέμα τον λαϊκισμό.

β) Αποδώστε το περιεχόμενο της συνέντευξης του Λακλάου σε ένα άρθρο που θα συνθέσετε χρησιμοποιώντας τις σημειώσεις στο αρχείο Παρουσίασης.

Φύλλο εργασίας Ομάδας Γ΄

1. Μελετήστε το άρθρο του Απόστολου Διαμαντή, [Περί λαϊκισμού](#) (εφημ. *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, 17-3-2013) και απαντήστε στα ακόλουθα ερωτήματα:

α) Το συγκεκριμένο κείμενο ανήκει στο κειμενικό είδος του άρθρου. Μπορείτε να εντοπίσετε χαρακτηριστικά του σύμφωνα με τη [θεωρία](#);

β) Ποια θέση παίρνει ο αρθρογράφος για το φαινόμενο του λαϊκισμού; Με τι τρόπους πειθούς την υποστηρίζει; Απαριθμήστε τα μέσα πειθούς που χρησιμοποιεί.

γ) αντικρούστε δύο από αυτά αναπτύσσοντας δική σας επιχειρηματολογία προς την αντίθετη άποψη-κατεύθυνση.

2. Δημιουργήστε ένα Αρχείο Παρουσίασης στο οποίο θα εκθέσετε τα προϊόντα της εργασίας σας.

3. Δημιουργήστε ένα λογαριασμό στο slideshare.net, για να αναρτήσετε και να εκθέσετε το έργο της ομάδας σας.

Εργασία για το σπίτι: Παρουσιάστε σε ένα Αρχείο Παρουσίασης (Powerpoint) το ύφος του άρθρου του Απ. Διαμαντή προσέχοντας τις διαφοροποιήσεις του και προσπαθήστε να τις αιτιολογήσετε. Ακολούθως προσπαθήστε να μεταβάλετε το ύφος στα σημεία που κρίνατε ως πιο αιχμηρά και επιθετικά.

Φύλλο εργασίας Ομάδας Δ΄

1. Μελετήστε το άρθρο του Ι.Ε. Μανωλεδάκη, [Λαϊκότητα και λαϊκισμός](#) (*Εκφραση-Εκθεση Γ΄ Λυκείου*) και απαντήστε στα ακόλουθα ερωτήματα:

α) Η θεωρία των κειμενικών ειδών ορίζει και διακρίνει τα διαφορετικά είδη, αλλά αυτή η διάκριση δεν είναι απόλυτη ούτε συχνά εύκολη. Το άρθρο του καθηγητή Ι.Ε. Μανωλεδάκη που διαβάσατε ποια χαρακτηριστικά του άρθρου έχει και ποια του δοκιμίου; Ανατρέξτε στη [θεωρία](#), για να βοηθηθείτε.

β) Πώς μελετά το φαινόμενο του λαϊκισμού στο συγκεκριμένο άρθρο; Τι στάση επιλέγει να τηρήσει έναντι του λαϊκισμού;

γ) Πού ανάγει και αποδίδει την άνθηση του λαϊκισμού ο αρθρογράφος;

2. Δημιουργήστε ένα Αρχείο Παρουσίασης στο οποίο θα εκθέσετε τα προϊόντα της εργασίας σας.

3. Δημιουργήστε ένα λογαριασμό στο slideshare.net, για να αναρτήσετε και να εκθέσετε το έργο της ομάδας σας.

Εργασία για το σπίτι: Συντάξτε μια επιστολή 150 λέξεων προς καθημερινή εφημερίδα στην οποία να παρουσιάζετε χαρακτηριστικά του λαϊκισμού καθώς και τους κινδύνους που εγκυμονούνται από αυτόν.

Φύλλο εργασίας Ομάδας Ε΄

1. Μελετήστε το άρθρο του Κ. Μποτόπουλου, [Λαϊκότητα και λαϊκισμός](http://www.metarithmisi.gr) (www.metarithmisi.gr) και απαντήστε στα ακόλουθα ερωτήματα:

α) Το κείμενο του Κ. Μποτόπουλου είναι άρθρο. Να εντοπίσετε τα χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους σύμφωνα με τη [θεωρία](#).

β) Με ποιον τρόπο αναπτύσσει τις δυο έννοιες (λαϊκισμός και λαϊκότητα) ο αρθρογράφος;

γ) Παραθέστε τα χαρακτηριστικά της λαϊκότητας και του λαϊκισμού, όπως τα αποδίδει ο αρθρογράφος.

δ) Πώς τοποθετείται έναντι των δυο φαινομένων ο αρθρογράφος;

2. Δημιουργήστε ένα Αρχείο Παρουσίασης στο οποίο θα εκθέσετε τα προϊόντα της εργασίας σας.

3. Δημιουργήστε ένα λογαριασμό στο slideshare.net, για να αναρτήσετε και να εκθέσετε το έργο της ομάδας σας.

Εργασία για το σπίτι: Συντάξτε ένα σύντομο άρθρο (2-3 παραγράφων) στο οποίο να εκθέσετε την προσωπική σας θέση έναντι του φαινομένου του λαϊκισμού μετά τη μελέτη του άρθρου που προηγήθηκε.

2ο δίωρο: α) Οι ομάδες παρουσιάζουν στην ολομέλεια τα συμπεράσματα των εργασιών τους με τη βοήθεια Αρχείων Παρουσίασης.

β) Στην ολομέλεια συζητούνται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που εμφανίζει κάθε κειμενικό είδος καθώς και οι ιδιαιτερότητες και το κοινό στο οποίο στοχεύει κάθε κειμενικό είδος. Οι ομάδες καταγράφουν το προϊόν της συζήτησης στην ολομέλεια τόσο στον πίνακα ή στον διαδραστικό όσο και στα Αρχεία Παρουσίασης προσθέτοντας τα στοιχεία που συνεισφέρουν οι υπόλοιπες ομάδες.

γ) Ακολούθως παρουσιάζονται και συζητούνται οι απόψεις των ομάδων ως προς τα ερωτήματα επί του περιεχομένου του λαϊκισμού. Στη συζήτηση χρησιμοποιούνται τα επιχειρήματα και τα αντεπιχειρήματα που παρήγαγαν οι μαθητές ατομικά στο σπίτι τους.

Εργασία για το σπίτι:

Παραγωγή λόγου: Δώστε σε μια περιεκτική προφορική εισήγηση τεσσάρων παραγράφων, που πρόκειται να αποτελέσει την προσωπική σας συμβολή σε ένα συνέδριο με θέμα «Η δημοκρατία και η απειλή από τον λαϊκισμό», τις απόψεις σας για τις επιπτώσεις του λαϊκισμού στην πολιτική ζωή μιας χώρας.

3ο δώρο

α) Στην ολομέλεια συζητούνται τα κείμενα των ομάδων, εμπλουτίζονται με τα στοιχεία που προσέφεραν οι μαθητές κατά το β' δώρο αλλά και από την εργασία στο σπίτι τους και

β) προσεγγίζονται τα κείμενα που παρήγαγαν οι ομάδες ως προς το περιεχόμενο και ως προς τη διαμόρφωση και προτείνονται στην ολομέλεια βελτιώσεις.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Σε μια πιο αυστηρή δομή θα μπορούσε να παραλειφθεί το τρίτο δίωρο, οπότε ίσως θα ήταν αναγκαίος και ο περιορισμός των ερωτημάτων που περιλαμβάνουν τα Φύλλα εργασίας. Επίσης θα βοηθούσε ίσως ο επιμερισμός των εργασιών ανά ομάδα σε δυο υποομάδες προκειμένου να κερδηθεί χρόνος.

Θα μπορούσε να προστεθεί και ως άσκηση για το σπίτι – μάλλον μετά το δεύτερο δίωρο – η αναζήτηση συνεντεύξεων αθλητών, ηθοποιών και άλλων παραγόντων του λάιφ στάιλ προκειμένου να φανεί η διαφοροποίηση ανάμεσα στις διαφορετικές συνεντεύξεις.

Μια πρόσθετη εκδοχή θα ήταν στο τρίτο δίωρο να δοθούν οι δυο εκδοχές του [κειμένου του Κωνσταντίνου Τσουκαλά](#), η πρώτη στην *Εφημερίδα των Συντακτών* της 1-4-2013 και η [δεύτερη και συντομωμένη](#) στην *Αυγή* της 3-4-2013 και να ζητηθεί να μελετηθούν στοιχεία όπως:

- α) η αλλαγή του τίτλου από το πρώτο στο δεύτερο κείμενο
- β) τα τμήματα που αφαιρέθηκαν από το δεύτερο κείμενο και να αναζητηθούν τα κριτήρια αφαίρεσης (εδώ μπορεί να εντοπιστούν, μεταξύ των άλλων, από πολιτικές σκοπιμότητες έως στοιχεία δυσνόητου ακαδημαϊκού λόγου)
- γ) τα πιθανά προβλήματα κατανόησης από την αφαίρεση τόσο εκτενών αποσπασμάτων.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Αποτέλεσε στοιχείο που δυσκόλεψε την επεξεργασία ο μεγάλος αριθμός των ερωτημάτων σε ορισμένα φύλλα εργασίας. Το ίδιο και το κείμενο της συνέντευξης του Λακλάου δυσχέρανε σε ορισμένα σημεία του την πρόσληψή του από τους μαθητές. Στα σημεία αυτά παρενέβην για να διευκρινίσω όρους ή φαινόμενα που φάνηκαν δυσνόητα στους μαθητές και τις μαθήτριες.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bachtin, M. M. 1987. *Speech Genres and other late essays*. Texas. University of Texas Press and Slavic Series.

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html

Κουτσογιάννης, Δ., Παυλίδου, Μ. & Ι. Χαλυσιάνη. 2011. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.